

Souhrnné vyhodnocení výsledků programů VaVaI ukončených v roce 2011 – návrh možných opatření

Materiál k souhrnnému vyhodnocení výsledků programů výzkumu, vývoje a inovací ukončených roku 2011 se projednával již na 279. zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace dne 25. ledna 2013. Dle druhého bodu usnesení¹ vypracoval sekretariát podklad, který se zabývá rozbořem ukončených projektů bez uznaného a bodově ohodnoceného výsledku a možných sankcí. Hodnoceno bylo celkem 15 programů účelové podpory ukončených roku 2011. Projekty administrované v rámci 11 programů byly zadávány prostřednictvím veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích a projekty v rámci 4 programů se realizovaly na základě veřejných zakázek ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Možnosti nápravy neuspokojivé situace

1) Využití legislativních opatření

- a) Poskytovatel může využít ustanovení § 14 odst. 4 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, podle kterého „(4) při nedodržení povinností stanovených tímto zákonem nebo při nedodržení podmínek rozhodnutí o poskytnutí podpory ... nebo při porušení závazku ze smlouvy o poskytnutí podpory nebo smlouvy o využití výsledků ze strany příjemce poskytovatel může vyloučit návrh projektu příjemce z veřejné soutěže ve výzkumu vývoji a inovacích po dobu až 3 let ode dne, kdy bylo toto porušení prokázáno nebo kdy ho písemně uznal.“.

Z uvedeného textu tedy vyplývá, že poskytovatel má zákonné prostředky, jak zjednat nápravu a v případě jasných porušení zákona, např. neoprávněné využití dotace, nedodržení projektu (který je součástí smlouvy/rozhodnutí o poskytnutí podpory).

Vytvoření seznamu „hříšníků“ je velmi účinným nástrojem pro budoucnost. Lze jej však použít pouze v případě, že příslušný příjemce využívá účelové podpory opakovaně. Takový seznam však nemůže být využíván jinými poskytovateli účelové podpory, neboť ze znění § 14 odst. 4 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací vyplývá, že takto postupuje pouze poskytovatel, v jehož působnosti k pochybení došlo.

- b) Poskytovatel může samozřejmě využít i dalších možností. Např. v případě, že vyhodnotí situaci jako „neoprávněné použití dotace“ podle rozpočtových pravidel, může zahájit řízení o odnětí dotace a věc předat finančnímu úřadu v místě sídla příjemce.
- c) Rada může využít ustanovení § 14 odst. 5 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, podle kterého „(5) v případě, že jsou do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací předány údaje, které neodpovídají definici datových prvků a které ovlivní výši poskytnuté podpory, provozovatel je ze systému odstraní a na tuto skutečnost upozorní Radu pro výzkum, vývoj a inovace, která v návrhu výdajů na výzkum, vývoj a inovace na následující pětileté období pro příslušného poskytovatele výši výdajů sníží, a to každoročně až o 100 % objemu podpory, která měla být podle těchto nesprávných údajů na daný rok poskytnuta. ...“.

¹ Rada ukládá zpravodaji a sekretariátu Rady, aby zajistili důkladné ověření výsledků a navrhli Radě do příštího 280. zasedání Rady dne 22. února 2013 příslušná opatření.

Rada tedy má nástroj na řešení situace, kdy dojde ke zjevnému porušení zákonných povinností. Učebnicovým příkladem je např. situace, kdy k projektu chybí záznam o výsledku (jde o zákonnou povinnost podle § 31 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), a přesto je projekt označen jako úspěšný.

2) Nelegislativní nástroje

a) Zveřejnění

Poskytovatelé i příjemci, kteří předali do CEP hodnocení „úspěš“ u projektů bez vykázaného výsledku, budou jmenovitě uvedeni v materiálu Souhrnné vyhodnocení výsledků programů pro výzkum, vývoj a inovace ukončených v daném roce.

b) Úprava výdajů rozpočtových kapitol poskytovatelů

Rada může rovněž zohlednit porušení povinnosti předávat správné údaje do IS VaVaI při přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu a poskytovatelům, u kterých dochází ve větším počtu případů porušení povinnosti předávat pravdivé údaje od IS VaVaI, a upravit celkovou výši účelových výdajů příslušného poskytovatele.

U poskytovatelů, kteří již nemohou poskytovat účelovou podporu, nelze již prakticky žádná opatření přijmout.

3) Úprava metodiky hodnocení programů účelové podpory

Opatření úpravy/vytvoření nové metodiky ukládá Mezinárodní audit VaVaI a dále požadavek na vytvoření nové metodiky popisuje i Technologické centrum ČR ve svých studiích. Bez metodiky, která bude zohledňovat kvantitativní i kvalitativní ukazatele, nelze adekvátně hodnotit projekty VaVaI, potažmo programy účelové podpory.

4) Úprava automatických kontrol IS VaVaI

Rada může zvážit zavedení preventivních opatření, která buď nedovolí poskytovatelům předat do IS VaVaI nesprávné nebo neúplné údaje nebo je na nebezpečí předání nesprávných nebo neúplných údajů upozorní. Pravděpodobnost předání nesprávných nebo neúplných údajů o výsledcích ve vztahu k projektům bude avizována např. v průvodce k předávaným údajům. Bude zavedena kontrola, která upozorní poskytovatele po předání výsledků do CEP na nezbytnost odevzdání výsledků do evidence RIV.

5) Úprava smluv/rozhodnutí o poskytnutí podpory

Rada doporučuje, aby poskytovatelé při formulování smluv/rozhodnutí při poskytnutí podpory zohlednili zakotvení sankcí při nedodržení stanovených povinností (např. ust. § 31 odst. 6 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), Tímto postupem si poskytovatel zajistí dostatečné právní nástroje na vymáhání informací o výsledcích od příjemců.